1851. **No. 61.**

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

VRIJDAG, 1 AUGUSTUS.

Deze Courant kost in het ½ jaar *f* 1-80, buiten Assen vrachtvrij *f* 1-75; de advertentiën van 1-5 regels *f* 1 en voor iederen regel meer 15 cent bij elke plaatsing, behalve 35 cent zegelregt. — Boekaankondigingen 20 pct. rabat. — NB. Advertentiën voor de 1e bladz. kunnen Maandags en Donderdags uiterlijk tot 6, die voor de 4e bl. tot 10 ure 's avonds aangenomen worden.

De Burgemeester, Voorzitter van den Raad der Stad Assen, brengt ter kennis van het algemeen, dat gemeld Collegie *in 't openbaar*, ten raadhuize, zal vergaderen den 2 Augustus eerstkomende, des middags te 12 ure.

Assen, 29 *Julij* 1851. *De Burgemeester, Voorzitter voornoemd,* H. J. OOSTING.

Nederland.

30 *Julij.* In de zitting van de Tweede Kamer van 28 dezer zijn achtervolgens aangenomen: het wetsontwerp tot bekrachtiging van provinciale belastingen in Friesland met algemeene stemmen; het wetsontwerp tot goedkeuring van de artikelen, wettelijke regten betreffende, van het tractaat met Sardinie, met 38 tegen 13 stemmen, (de heeren *van Heiden* en *van der Veen* hebben voorgestemd); en het wetsontwerp tot goedkeuring der additionele overeenkomst tot het tractaat met Griekenland van 1843; met algemeene stemmen. De vergadering is daarna tot nadere bijeenroeping uiteengegaan. — In de zitting van 26 dezer heeft de Minister van Binnenl. Zaken in den loop der beraadslagingen medegedeeld, dat in de volgende zitting der kamer een ontwerp van wet zal worden voorgedragen, houdende algemeene maatregelen van policie, ter wering van de besmetting onder het vee.

— In den morgen van 28 dezer is Z.M. de Koning, vergezeld van Z.K.H. Prins *Hendrik* te Rotterdam aangekomen, en door de ingezetenen van allerlei rang en stand hartelijk en feestelijk ontvangen. De eerste dag der feestelijkheden is luisterrijk afgeloopen. De stad was geheel in feestdosch. Het groen, de vlaggen, tropheën en eerepoorten, 't gaf alles een heerlijk blijk van de liefde des volks voor den Vorst, die de stad kwam bezoeken. Van alle kanten waren tallooze scharen naar de bloeijende koopstad gevloeid, om er tegenwoordig te zijn, waar op nieuw een bewijs zou worden gegeven van de gehechtheid van Nederland aan Oranje, van de kracht der band, die Koning aan Vaderland snoert. Te elf ure kwam de Koning met talrijk gevolg per extra trein aan het stationsgebouw aan. Z.M. werd er door de autoriteiten ontvangen, en plegtig toegesproken; de Koning beantwoordde den Burgemeester hartelijk. Z.M. werd vervolgens door de autoriteiten en de talrijke eerewacht te paard, naar de groote markt geleid, waar de schutterij was geschaard. Na de inspectie overhandigde de Koning den Kommandant, met eene krachtige toespraak, een nieuw vaandel. Na het defileren der schutterij, begaf Z. M. zich naar Fijenoord, bezigtigde deze belangrijke fabriek en nam daar door de aanwezige werktuigen de zonsverduistering waar; 's middags was er diner; 's avonds bragten de liedertafel en de schuttermuzijk Z. M. serenades. Later heeft Z. M. de stad rondgereden, om de prachtige illuminatie te zien. Behalve vele bijzondere gebouwen, en de guirlandes gewijze verlichting van eene menigte straten, was vooral de illuminatie der stadsgebouwen allerluisterrijkst. Het weder was den geheelen dag gunstig; de ontvangst van den Koning op alle punten zeer hartelijk. Overal met gejuich begroet, werd de Vorst hier en daar met bloemen bestrooid.

— Men schrijft uit Zwolle aan de *Amst. Ct.*: In de jongste zitting der Staten van Overijssel, in een voorstel van H.H. Gedeputeerde Staten met algemeene stemmen aangenomen, om een restant kapitaal van *f* 191,000, dat à 5 pct door de provincie genegotieerd is, te converteren in obligatiën van 4½ pct. Dit voorstel is thans aan de Koninklijke goedkeuring onderworpen. Ofschoon dit voorstel, regtens nog al aan eenige bedenkingen onderhevig zoude zijn, hebben de voornaamste aandeelhouders dadelijk tot een bedrag van *f* 132 000 deelgenomen. Het geheele kapitaal, door de provincie Overijssel genegotieerd, voor onderscheidene werken, bedraagt tot op heden *f* 1,068,500, waaronder de *f* 550,000 voor den aankoop der Dedemsvaart, genegotieerd bij de heeren *Leembruggen*, *Guepin* en *Muijsken*, behoort. — Wanneer men nu in aanmerking neemt, dat de Dedemsvaart eene waarde heeft van ruim een millioen guldens, dan is deze provincie in een allergunstigsten finantiëlen toestand, die dagelijks toeneemt door haren materiëlen voorspoed, door hare marken-verdeelingen, cultuur van woeste gronden, en door het graven van kanalen, die de provincie in hare lengte en breedte doorsnijden.

— Aan een van wege het bestuur der Maatschappij van Weldadigheid openbaar gemaakt verslag van 15 dezer ontleenen wij het volgende: De bevolking is in de afgeloopene drie maanden met bijna 700 personen verminderd, doordien er meer zijn ontslagen dan nieuw aangekomen. Het getal dergenen, die met ontslag zijn vertrokken, beloopt 1100. Van de bestedelingen zijn verreweg de meesten geslaagd in het vinden van een middel van bestaan, doch van de bedelaars-kolonisten zijn er velen weêr teruggekomen, meest invalide personen, voor welke het eene weldaad mag genoemd worden, weder in de koloniën terug te kunnen keeren. Onderscheidene zijn er ook gevlugt, wier getal in het voorjaar doorgaande grooter is dan in andere saizoenen. Het getal sterfgevallen was mede wat aanzienlijker dan in de voorafgaande drie maanden, hoewel er slechts mazelenziekte van geene kwade geaardheid heerschende was. De rogge, welke het geheele voorjaar minder belovend stond, doordien ze niet genoeg is uitgestoeld, is later aanmerkelijk bijgekomen. De bloei van de vroege rogge echter is door harden wind niet gunstig geweest; anders is ze lang en zwaar van stroo en heeft nu genoegzaam vocht gekregen, om een goeden korrel te kunnen zetten. Moge er thans maar droogte volgen, dan kan er over 14 dagen een aanvang met maaijen worden gemaakt en verwachten wij in de kolniën een redelijk goeden oogst. De aardapp. het ander belangrijke koloniale gewas, ofschoon door nachtvorst en koel weder lang achterlijk gebleven, staan thans vrij goed en aan de gestichten zelfs schoon. Ofschoon met poten reeds in de helft van Maart een begin is gemaakt, zal men echter eerst over 8 dagen met rooijen een aanvang kunnen maken. — Het zomerkoren, als: haver, garst en ook zand-boekweit, staat mede gunstig in de kolonien. — De veen-boekweit, voor welke de droogte, om het veen te kunnen branden, tijdig is ingevallen, is nu eerst opgekomen en staat aanvankelijk mede wel. — Met den hooi-oogst in het gunstig gesteld. — Te Ommerschans en Veenhuizen wordt er ten minste 300 voer hooi meer gewonnen dan verleden jaar. Van een paar bevloeijings-akkers, ter grootte van een kleine bunder, aan het 1ste gesticht te Veenhuizen in 1850 aangelegd, naar het stelsel van den Belgischen hoofd-Ingenieur, den heer *Kummer*, en toen met graszaden bezaaid, zijn dit jaar, na eene gewenschte bevloeijing, van het najaar tot nu in het voorjaar, betere uitkomsten verkregen, als zijnde van de helft 4½ voer hooi gewonnen van de eerste sneê, terwijl de 2de mede wat belooft. De andere helft lands, door gebrekkige ligging niet behoorlijk bevloeid hebbende kunnen worden, heeft niet opgebragt, maar zal aanstaande najaar worden hersteld. Het turfgraven is, in weerwil eener veel kleinere bevolking, in het laatst der vorige maand, in al de kolonien behoorlijk kunnen worden volbragt, en het is aan het drooge schoone weder van het laatst dier maand en in het begin dezer maand te danken, dat er reeds van dezelve kan gebrand worden. *(Haarl. Ct.)*

31 *Julij.* Wij vernemen, dat eene der voorwaarden, welke de directie van onzen Rijnspoorweg zich heeft moeten laten welgevallen, ten einde de aansluiting van de Duitsche spoorwegen te verkrijgen, is eene vernaauwing van het spoor, terwijl bij die gelegenheid tevens een tweede spoor over den ganschen weg zou worden gelegd. Tot bestrijding der zeer aanzienlijke kosten van de spoorvernaauwing zou de regering niet ongenegen wezen eene bij-

drage uit 's Rijks kas te verstrekken en vermoedelijk zal eerlang een daartoe strekkend wetsontwerp bij de Staten-Generaal aanhangig worden gemaakt. *(Handbl.)*

— Een jongeling van ongeveer 21 jaren, genaamd *L.*, in de Kerkstraat te Amsterdam, slikte dezer dagen een stopnaald in. De heelmeester, spoedig ontboden, vond den jongeling met pijnen in de buik en meer andere zorgwekkende verschijnselen, voelde nergens de naald, doch deed eenige middelen aanwenden. Bij zijn tweede bezoek voelde hij op eene duim diepte in de linker lies een puntig ligchaam, maakte daar eene opening en haalde er de stopnaald uit. De verschijnselen hielden den volgenden dag op en twee dagen later hervatte de lijder zijne bezigheden. Tot heden is gemelde *L.* welvarende. *('s Gr. N.)*

Buitenland.

30 *Julij*. Te Londen heeft zich eene vereeniging geconstitueerd, onder den titel: »*genootschap van vrienden van Italie.*" Het doel daarvan is, door openlijke vergaderingen, door verhandelingen en door de pers, eene behoorlijke waardering der Italiaansche vraagstukken in Engeland te bevorderen; verder elk geoorloofd constitutioneel middel aan te wenden, om aan de zaak der Italiaansche nationale onafhankelijkheid in het Parlement dienstbaar te zijn en daarenboven, de onafhankelijkheid, de staatkundige- en godsdienst-vrijheid van het Italiaansche volk, bijstand te verleenen. De leden van dat genootschap betalen eene kleine jaarlijksche contributie en hebben allen zitting in het Parlement.

— Een inwoner der stad Sleeswijk had, zoo verhaalt het »*Itzekoer Wochenblatt*," de onvoorzigtigheid op blijden toon eens te zeggen: »dat de Oostenrijkers nu spoedig het Hertogdom zouden binnenrukken, dat de Denen terug moesten trekken, en dat die heugelijke gebeurtenis den 25 Julij zou plaats grijpen." De man werd door de policie veroordeeld, om gedurende vijf dagen zijn verblijd gemoed in de gevangenis lucht te geven, onder obligaat accompagnement van water en brood; de kosten voor zijne rekening. Dit laatste was den armen man onmogelijk. Nu werd hij in plaats daarvan veroordeeld, om dagelijks op een bepaald uur aan het policiebureau te verschijnen, om door een agent langs de straat geleid te worden, en naar alle hoeken der wereld uit te roepen: »de Oostenrijkers komen nog lang niet, lang niet!"

— Per telegraaf verneemt men nader uit Madrid van den 26 Julij, dat de Senaat de geheele wet op de schuldregeling, met 59 tegen 19 stemmen heeft aangenomen.

— Voor den commissaris van politie te Parijs zal eerstdaags eene zonderlinge zaak behandeld worden. Zekere *Rupin* had namelijk in een koffijhuis de aanwezigen met allerlei goochelkunsten vermaakt, en onder anderen ook gezegd een horologie te zullen inslikken, wanneer iemand er een wilde geven. De heer *B.* zeide, dat zulks niet mogelijk was en gaf hem zijn groot zilveren horologie. *Rupin* bragt het aan den mond en weg was het. De heer *B.* vroeg nu, wanneer hij zijn horologie terugkreeg, en, op het antwoord, dat zulks nooit zou geschieden, betoonde hij zich zeer misnoegd. *Rupin* zeide daarop: »Ik dacht dat het een geschenk voor mij was, of denkt gij, dat ik alleen voor pleizier uw horologie heb opgegeten? Neen, mijnheer! wij hadden eene weddingschap aangegaan; gij hadt daarbij uw horologie op het spel gezet en ik mijn leven, dat nog niet geheel buiten gevaar is, want het uurwerk is nog niet geheel verteerd. En ook, hoe zou ik het wedergeven, ik kan toch mijn buik niet open maken. »De heer *B.* zeide, dat hij dan zou wachten tot ..... Doch de goochelaar viel hem in de rede, dat hij kon wachten zoolang hij wilde, doch dat hij zijn horologie niet weder zou zien. De heer *B.* heeft zich daarop met eene klagt tot den commissaris van politie gewend.

— Er heeft zich te Londen eene vereeniging van personen uit onderscheiden landen gevormd, met het doel om hunne betrekkelijke gouvernementen te nopen tot het vaststellen van een algemeen en gematigd tarief van brievenport over geheel de wereld. Als een der middelen om hiertoe te geraken, wordt opgegeven, het bij de afzending gebruiken van een bepaald zegel. Diezelfde vereeniging zou tevens het invoeren van een algemeen stelsel van maten en gewigten willen beproeven.

31 *Julij*. Een Schotsch dagblad vermeldt het ontdekken van eenig spoor der medgezellen van Sir *John Franklin*. Volgens dit blad, had een gedeelte der bemanning van den walvischvaarder *Flora*, een gezelschap Eskimo's ontmoet, die na gevraagd te hebben, of zij tot den chef *Franklin* behoorden, eene plaats aanwezen, waar eenige bevrozen ligchamen gevonden werden. Hieruit maakte men op, dat de anderen verder het land ingetrokken en waarschijnlijk den dood gevonden hadden. Deze tijding is vervat in eenen brief van den stuurman der *Flora*, *G. Douglas*, aan zijnen broeder *J. Douglas*, te Aberdeen, doch het verdient opmerking, dat de walvischvaarder *Flora* niet bekend is op de *Lloyd*.

Verkochte Gemengde Berigten.

Den 26 j.l. is te Haarlem besteed en aangenomen, het maken van eene nieuwe zeesluis voor het groot Noord-Hollandsch kanaal; zijnde dit immense werk toegewezen aan den heer *N. Zwart*, aannemer te Haarlem, voor de kapitale som van *f* 359,718. Na bekomene approbatie zullen de werkzaamheden, onder toezigt van den heer Ingenieur *Strootman*, terstond aanvangen. — Aan een der Nederlandsche inzenders van voorwerpen op de Londensche tentoonstelling, is eene gewone medaille toegewezen, voor een *ploeg*. — Alle maandagen wanneer het de tijd is, dat de zoogenaamde russchen gesneden worden, waarvan bij de winter door vele tot de arbeidzame klasse behoorende ingezetenen matten worden vervaardigd, is te Steenwijk in de vroegte en wel van des morgens 3 tot 8 uren eene zoogenaamdeósschenmarkt. Deze was 28 dezer druk bezocht, zoodat men 36 met die voorwerpen beladene wagens uit Friesland en elders aangevoerd, telde, die alle tot redelijke prijzen van 5, 8 en heele beste tot 10 cent per bos zijn verkocht. — Op de den 28 dezer te Steenwijk gehoudene jaarmarkt, werden 568 stuks hoornvee ter verkoop aangebragt. De handel was levendig en voor het beste vee werden goede prijzen besteed. — Een koopman te Brussel zond per post een brief, bevattende eenige bankbiljetten van 1000 fr. aan zijnen correspondent te Antwerpen. De brief werd niet bezorgd en de afzender maakte dit openbaar. Intusschen was de brief wel naar de plaats gezonden, op het adres vermeld, en dit was Parijs. De schrijver zelf had zich zoo vergist. Aan het postkantoor te Parijs is de brief gevonden. — De zoon van *Victor Hugo* te Parijs moest eenigen tijd in de gevangenis doorbrengen, ter zake van een artikel, door hem geschreven over een doodvonnis. Toen hij zich nu ter beschikking der justitie stelde, was er geene plaats voor hem, dan bij de dieven. Hij is daarom weder naar huis gezonden, tot dat er beter gezelschap voor hem zal zijn. — Op 28 Junij ll. is het van New-York naar Liverpool bestemde schip *Sallie Fearn* in volle zee door den bliksem getroffen en geheel door de vlammen vernield. De ekwipaadje en een klein gedeelte der lading, benevens een kist met 125,000 doll in goud, zijn door het schip *Frank Johnson*, kapt. *Brown*, gered. He verbrande schip was te Boston voor 80,000 doll geassureerd en de 2745 balen katoen waren in Engeland verzekerd. — De Paus is bij zijne terugkomst te Rome zeer hartelijk en op eene schitterende wijze door de bevolking ontvangen. — De Zevenbergsche rabbijn, *Abraham Friedman*, is te Weenen aangekomen, ten einde klagten in te leveren over de behandeling der joden in Zevenbergen. Zooals men weet, wil de overheid te Klausenburg alle joden verbannen, terwijl men hun op andere plaatsen den toegang weigert. — 31 *Julij*. Z.M. heeft benoemd tot Schoolopzieners in de provincie Groningen de heeren Jhr. Mr. *H. J. Trip* en *B. Brugsma*, en tot Secretaris bij de Commissie van Onderwijs Dr. *P. Hofstede de Groot*. — De tijdingen, welke men uit zee van de haringvloot ontvangt, zijn allerongunstigst. De prijzen van den haring, l.l. zaturdag te Vlaardingen aangebragt, zijn gestegen tot *f* 93 de maatjes en *f* 60 de volle per ton, zijnde sedert eene reeks van jaren geene zoo hooge prijzen voor vangers-haring besteed. — Voor het op 9 en 10 Augustus e.k. te Arnhem te houden zesde Nederrijnsch-Nederlandsch zangersfeest worden groote toebereidselen gemaakt. — J.l. vrijdag is een meisje te Broek Sittard (Limburg) door den bliksem getroffen en op de plaats dood gebleven. — Van vele plaatsen in ons vaderland verneemt men, dat er voorloopige vergaderingen plaats hebben van kiezers van gemeente-raadsleden. — De Londensche tentoonstelling is tot dus verre door 2,930,000 menschen bezocht en de ontvangsten grenzen aan de drie millioen, zes honderd duizend guldens. — Nooit voerde Frankrijk zoo veel wijn uit als in het afgeloopen jaar. Er werden 1,910,000 hectoliters, eene waarde van 70 millioen francs, verscheept. In 1846 bedroeg dit 1,360.000 en in 1847 1,488,000 hectoliters. — Den 29 barstte boven Tilburg een hevig onweder los, vergezeld van eenen zwaren stortregen en hagel, die in de nabijheid van Tilburg de grootte van een geweerkogel, doch in het gehucht Broekhoven de grootte van een kippenei had, zoodat niet alleen de oogst in dat gehucht schier geheel is verwoest, maar ook het meerendeel der glasruiten in de huizen zijn uitgehageld. In eene fabrijk aldaar zijn 550 en in de daarbij behoorende huizinge 60 ruiten verbrijzeld. — In weerwil van de meeste waakzaamheid der Engelsche kruisers, zijn, blijkens officiele opgaven, gedurende de laatst verloopene 14 maanden niet minder dan 14,500 slaven van de Afrikaansche kust te Havana ingevoerd. — In de omstreken van Nevers (Frankrijk) heeft den 23 Julij eene hoos ontzettende schade aangerigt: vooral echter heeft het dorp Premerij geleden; de geheele oogst is vernield; boomen en struiken werden uit den grond gerukt, de daken van de huizen afgeslagen.

Het op eene hoogte gelegen gehucht Chaumes Grandjean is totaal vernietigd; geene enkele woning is staande gebleven; het is nog niet mogelijk de schade te berekenen. — Een tandmeester van Atrecht, die met veel toestel op een rijtuig rondreisde, is den 16n door de muzijkanten, welke tot zijn personeel behoorden, om het leven gebragt. Het gezigt van het geld, dat hij in groote hoeveelheid won, heeft de onverlaten tot deze daad verleid.

Assen, 31 Julij.

Wij vestigen de aandacht onzer lezers op de hiervoren geplaatste BEKENDMAKING van den heer Burgemeester dezer stad.

* Op den 15n, 16n en 17n dezer maand werd te Haarlem gehouden de 74e algemeene vergadering der Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid. Op dezelve werden 23 departementen vertegenwoordigd. De President, de heer *Dr. J. A. van Bemmelen*, opende de vergadering met eene sierlijke aanspraak. Met aanwijzing van den voortdurenden vooruitgang, schetste Z.W.Ed. het groote belang van het bestaan der Maatschappij voor de onderscheidene takken van Nijverheid, ter bevordering der algemeene welvaart, terwijl hij de leden krachtig aanspoorde tot medewerking ter verkrijging van verdere ontwikkeling. Bij den aanvang der werkzaamheden vervulde Z.W.Ed. eene aangename verpligting door, ingevolge art. 62 der wet, aan den heer *Dr. F. J. van Maanen*, Wethouder te 's Gravenhage, de gouden medaille uittereiken, als hebbende in den tijd van zijn 25jarig lidmaatschap, vijf malen de betrekking van Directeur vervuld. De plegtige uitreiking van dit eermetaal aan den nog met jeugdigen ijver bezielden grijsaard en het waardig en gevoelvol antwoord van dezen maakten een diepen indruk op de aanwezigen. Na deze plegtigheid werden de verder bepaalde werkzaamheden voortgezet, welke ons bestek niet gedoogt in zijn geheel mede te deelen, alleen vermelden wij nog, dat aan den heer *O. Verhagen* te Goes en Professor *Bleekrode* te Delft, voor eene verhandeling met drie teekeningen, over de bereiding van den Meekrap, de uitgeloofde gouden medaille en f 100 werden uitgereikt, terwijl aan den eersten nog te beurt viel eene zilveren medaille voor ingezonden monsters inlands vervaardigd tafelzout. Deze dubbele bekroning, die zeer zelden iemand te beurt valt, werd algemeen met veel genoegen vernomen, vooral om de overtuiging van allen, dat dezelve waardiglijk werd genoten door eenen man, die door zijne volharding aan de Nederlandsche Nijverheid belangrijk nut heeft aangebragt en wien het gewis eene krachtige aansporing zal zijn, om onvermoeid op den ingeslagen weg des onderzoeks voort te gaan. Eene zilveren medaille en f 75 werden nog uitgereikt aan *W. van der Sluis*, voor inlands vervaardigde beenen knoopen, terwijl nog eene zilveren medaille werd geschonken aan den vervaardiger van een ingezonden toestel, om drooge kunstmest gelijkmatig over het land uittestrooijen, en eindelijk viel loffelijke vermelding te beurt aan een model van een dorschwerktuig. Mogt een ieder, daartoe in staat, opgewekt worden, zich aan deze voor de Nederlandsche Welvaart zoo belangrijke Maatschappij te verbinden, en naar zijne krachten en vermogen, werkzaam willen zijn tot bereiking van het doel, door die Maatschappij beoogd.

— Voor weinige dagen beviel, bijgestaan door den heer *Fabius*, Med. et Art. Obst. doctor te Steenwijk, de vrouw van *H. J. Hofman* te Nijensleek van DRIE welgeschapen kinderen, welke tot heden alle in leven zijn. *(Steenw. Ct.)*

— In den avond van 27 dezer omstreeks 9 uur kwam van zijne reis, door Groningen en Friesland van Steenwijk, waar hij eenige oogenblikken in het logement van den Heer *G. Varrenhorst* had vertoefd, te Meppel terug Z. K. H. de Prins van Oranje met zijn Gouverneur Jonkheer *de Casembroodt*. Na in het heeren logement, bij den heer *E. E. van Dijk* hun intrek genomen te hebben, heeft de jeugdige prins tot genoegen van velen de piano bespeeld, zijne nachtrust genomen en is den volgenden morgen omstreeks zes uren met deszelfs gouverneur opgemeld naar het bedelaars-gesticht de Ommerschans vertrokken, om vandaar verder naar Zwolle te reizen. Den 28 is Z.K.H. 's middags te Zwolle gearriveerd en onmiddelijk naar Kampen vertrokken. *(Id.)*

— Op den stal van *R. K. Westert* te Koekange is, sedert ons laatste berigt, een der aan de longziekte laborerende runderen gestorven, terwijl in den toestand der twee overige nog zieke runderen bijna geene verandering is gekomen.

— Uit Hoogeveen wordt, onder dagteekening van 28 dezer aan het *Hand.bl.* geschreven: Dat het bijgeloovige gepaard aan het eenvoudige nog al te dikwijls in de veldstreeken alhier heerscht, kan uit het volgende blijken: Heden namiddag, juist toen de Zoneclips in het midden was, viel hier een ligt stofregentje. Naauwelijks werden dit eenige veldelingen gewaar, of ras haalden ze al hun bagaadje als emmers, potten, pannen enz. binnenshuis, omdat de regen, volgens hun idee, vergiftigde stoffen bevatte; zoo ook hadden sommigen papiertjes voor de oogen, omdat de schadelijke lucht, tijdens de verduistering, bijzonder op de oogen trok.

— Bij Kon. besluit van 19 Julij j.l. no. 72 is goedgekeurd het instellen van eene voor- en najaarsmarkt te Zuidwolde en wel op den laatsten vrijdag in April en den derden vrijdag in October.

* *Buinerveen* 28 *Julij*. In de *Dr. Ct.* van vrijdag den 11 April dezes jaars leest men: dat er bij den landbouwer *W. Warners* alhier zich een hoorn bevindt, in de gedaante van den hoorn eener koe, hebbende eene lengte van een halve Ned. el, een omtrek van 2 palmen, en aan het dikste einde voorzien van 6 laagten of knaggen. Thans meldt men, dat er dezer dagen bij denzelfden landbouwer, een dito hoorn is gevonden, omstreeks 40 Ned. ellen ten westen van de plaats, waar de eerste gevonden is. De laatst gevonden hoorn is een regter, terwijl de eerste een linker is, doch overigens volkomen aan elkander gelijk, zoowel in lengte als in dikte; ook heeft hij 6 laagten of knaggen, welke nog duidelijker te zien zijn, dan die van den eersten. Men ziet dus waarschijnlijk het gestelde in genoemde *Dr. Ct.* bevestigd, wanneer beide hoorns door hetzelfde dier gedragen zijn. Gemelde hoorns zijn beide nog aanwezig bij genoemden *W. Warners*.

* *Hoogeveen*, 30 *Julij*. Als een bewijs, wat men van de onlangs plaats gehad hebbende zonsverduistering verwachtte, strekke het navolgende: Op dien dag begaf zich eene vrouw uit de gemeente Beilen naar hier, en uit vrees, dat de zoneclips eene groote duisternis zoude te weeg brengen, had haar man haar den knecht tot geleider mede gegeven.

* *Dwingelo*, 31 *Julij*. De hooioogst is hier geëindigd. Het hooi, dat vóór de laatste regens verzameld is geworden, is uitmuntend, doch datgene wat tusschen de gedurige regenbuijen gedroogd en ingehaald is, laat nog al, wat deszelfs qualiteit betreft, iets te wenschen over. Voor het overige is er eene tamelijk groote hoeveelheid geoogst. De rogge staat uitmuntend, en zoodra het weder zulks toelaat en er droogte komt, zal men tot het maaijen van dezelve overgaan. Het aardappelverbouw zoude meer dan genoeg opleveren, aangezien men, voor het bederf onder dezelve beducht, veel meer land heeft bepoot, dan in vroegere jaren, ware het niet, dat de ziekte onder dezelve daarvoor deed vrezen, want reeds hier en daar vertoont zich deze wederom op de plant. — De zandboekweit staat in vollen bloei, levert een schoon gezigt en belooft veel vrucht.

Correspondentie.

In het volgend no. komen wij terug op het stuk van *Eenige Kiezers* uit B. over de kiezerslijst.

Getrouwd:

Mr. P. HOFSTEDE,

en

T. J. ENGELKENS.

Winschoten, 29 *Julij* 1851.

Eenige kennisgeving.

De Heer *F. Kamerling*, koopman te Groningen, als eerste hypothecaire schuldeischer, is voornemens, ten overstaan van den Notaris *Hofstede*, op zaturdag den 9 Augustus 1851, ten huize van *E. Egberts*, te Norg, des voormiddags 10 uur te beginnen, publiek te verkoopen: Eene **Behuizinge, Erf** en **Hof**, staande en gelegen te Norg, waarin sedert eenige jaren met goed succes het bedrijf van BAKKER en WINKELIER is uitgeoefend, benevens twee perceelen **bouwland** op de esch te Norg gelegen.

N. W. SCHROEDER HOFSTEDE.

Van Druten en *Bleeker* te Sneek, geven uit:

ACTON BELL,

DE BEWOONSTER VAN WILDFELL-HALL,

Naar den tweeden druk uit het Engelsch vertaald door *P. van OS*, 2 dl. in gr. 8vo, met Vignet f 6.90.

TIJD 1850, no. 9... Indien een schrijver zijne talenten tot verhooging van levensgenot en tot veredeling der menschheid aanwendt; indien hij de gebreken aantoont in 't maatschappelijk leven, om de waarde der deugd te hooger te doen stijgen en hoofd en hart in gelijke verhouding staan, dat is: indien de schrijver

zulk een tact bezit van schrijven, dan verdient hij alle aanmoediging, en zijn werk is ten volle aan te bevelen, zoowel als kunstproduct, als om het edel doel. En dat is in dit werk het geval.

LEESKABINET. In langen tijd lazen wij geen zoo goed geschreven en goed vertaalden roman. Wij bevelen dezen roman zeer aan en wenschen dien in veler handen.

Mrs. ELLIS,
EER EN AANZIEN,
OF MAATSCHAPPELIJKE ONDERSCHEIDING.

Uit het Engelsch door C. M. MENSING, 4 dln in gr. 8vo, met Platen en Vignetten *f* 13.20.

TIJD 1850, no. 9. .... Als uitspannings-lectuur verdient het dien naam ten volle, om 'tgeen het bevat, en om de levendige, boeijende wijze, waarop de schrijfster ons hare opmerkingen en indrukken meêdeelt. En als zedekundig werk verdient het aller aandacht. 't Bevat schoone lessen op eene eenvoudige, ongekunstelde wijze voorgedragen. Door zulke werken, zóó geschreven, zal 't vooroordeel bij sommigen tegen den roman langzamerhand verminderen......

LEESKABINET. Onder de romans, waarin eene bepaalde zedelijke strekking in het oog wordt gehouden, is deze eene der best geschrevene en meest onderhoudende, die ons in langen tijd onder het oog zijn gekomen.... Zoowel tot lectuur van uitspanning als om de nuttige zedelijke wenken, die deze boekdeelen in menigte bevatten, verdienen zij in veler handen te komen, en wij twijfelen bijna niet of dit zal ook het geval wezen, daar zij compres gedrukt en dus relatief goedkoop zijn; en de uitvoering in alle opzigten loffelijk is. Goede smaak schijnt meer en meer eene algemeene eigenschap onzer uitgevers te worden.....

RECENSENT. Wij hebben de eerste deelen van dezen schoonen roman reeds vroeger in dit tijdschrift aangekondigd. Wij hebben nu van deze twee, waarmede het werk compleet is, niets anders te zeggen, dan dat zij volkomen aan het vorige beantwoorden..... Het geheel doet de uitgevers eer aan, en zal ongetwijfeld in ons land den welverdienden bijval vinden, zoo ten minste het publiek nog een werk, dat zich in elk opzigt zoo gunstig onderscheidt, weet te waarderen, enz.

ANGELA,
VERVOLG OP MICHAEL GRAND,

door de Schrijfster van **Mont Sorel, Emilia Wyndham** enz. Uit het Engelsch vertaald door P. VAN OS, 2 dln in gr. 8vo met Vignet *f* 6.90.

TIJDSPIEGEL.... Wij althans, bekennen gaarne, dat wij zelden eenigen roman met dat genoegen en die stille toejuiching lazen.

.....Het is een dier boeken, die iemand beter maken.

TIJD.... Men moet Angela lezen om de vele schoone plaatsen, zuivere menschenkennis, edele gevoelens en treffende denkbeelden. die er in gevonden worden..... Wij bevelen het met ruimte aan.

BOEKZAAL...... is een hoogst onderhoudend, boeijend, natuurlijk en ongedwongen verhaal enz..... Met één woord, het is, in de oogen van referent, een boeijend en wegslepend werk, geschikt voor al wie iets goeds en aangenaams wil lezen.

GESCHIEDENIS VAN DEN JONGSTEN TIJD,
sedert den Val van Napoleon tot op onze dagen;

Vrij bewerkt naar het Hoogd. van Dr. **K. HAGEN,** door

Mr. P. Bosscha.

Eerste deel, in gr 8vo *f* 4.80.

HET SCHOONSTE DOEL DER VROUWEN;

Geschenk voor Meisjes uit den beschaafden stand, door **MARIE VON THURNBERG,** naar de **tweede** Hoogduitsche uitgave, in heel linnen band *f* 1.50.

ONDERZOEK NAAR HET KENMERKEND BEGINSEL
DER NEDERLANDSCHE
DOOPSGEZINDEN,

benevens een antwoord op de Voorstelling en beoordeeling der Doopsgezinde Beginsels door **Prof. J. H. SCHOLTEN;** door **D. S. GORTER,** Leeraar bij de Doopsgezinden te Warns en Stavoren *f* 1.50.

RAADGEVINGEN
VOOR, IN EN NA
HET KRAAMBED,

voor Vrouwen en Moeders, uit den schat harer ondervinding medegedeeld door **CHARLOTTE RUBLACK.** Uit het Hoogduitsch vertaald door J. D. SCHEPERS, Med. Doct.; **tweede** uitgaaf. In Carton, 60 Cents.

HANDBOEK
DER
VEEARTSENIJKUNDIGE HEELKUNDE,

door **J. F. C. DIETERICHS,** naar den **tweeden** druk uit het Hoogduitsch vertaald, met eene voorrede en eenige aanteekeningen van

Dr. A. NUMAN.

2 dln., 1073 pag. in gr. 8vo. met platen.
Tweede uitgaaf. Voor den veel
verminderden prijs
van ***f* 3.90** in plaats van ***f* 9.60,** die de eerste uitgaaf heeft gekost.

Ter perse:

REGINALD HASTINGS,

Een verhaal **uit den tijd der onlusten van 164—;** door **ELIOT WARBURTON.** Naar den **tweeden** druk uit het Engelsch door **C. M. MENSING.**

RICHARD CRAIGLETORPE,
OF DE WREKENDE HAND DES TIJDS,

door de schrijfster van
Emilia Wyndham, Angela, De Wilmingtons enz.
Uit het Engelsch door **P. van OS.**

LOTERIJ, 5. kl, 13 — 15 lijst: no. 14872 *f* 50,000 met de premie van *f* 30,000; no. 17044 *f* 25,000; no. 1243 *f* 5000; no. 8986, 5852, 938, 2868, 1748, elk *f* 1000; no. 4309, 19712, 3343 en 11553 elk *f* 400; no. 8477, 14008 16303, 1926, 17764, 8236, 8448, 7068 en 17558 elk *f* 200.

COEVORDEN, 28 *Julij.* Rogge *f* 6.00. Boekweit *f* 5.25. Boter ned. pond *f* 0.45. Zetting: 6 p. roggebrood *f* 0.46.

HOOGEVEEN, 29 *Julij.* Rogge *f* 6.10. Boekweit *f* 5.25. Haver *f* ».». Boter n. pond *f* 0.50. Honig n. pond *f* 0.00. Ter markt aangeb.: 39 mud. rogge; 13 m. boekweit; 0 m. haver; 40 p. boter; 0 p. honig.

ASSEN, 31 *Julij.* Rogge *f* 5.70 a *f* 5.25. Boekweit *f* ».» a *f* ».». Aardapp. *f* ».» a *f* ».». Boter ned. p. *f* 0.60 a *f* 0.55 Hooi 1000 N. p. *f* ».». Stroo 100 N.p. *f* 2.70. Aantal: 160 mud Rogge; 0 mud Boekweit; 0 mud. Aardapp; 400 n. pond Boter; 0 n. pond Hooi; 2000 n. pond Stroo; 17 Wagens. — Zetting van 31 Julij: 6 pond roggebrood *f* 0.46.

GRONINGEN, 29 *Julij.* Tarwe *f* 7.40 a *f* 5.90. Rogge N. *f* 4.35 a *f* 5.15, O. *f* 5.40 a *f* 5.70. Boekweit, zand *f* 4.80 a *f* 5.00, veen *f* 4.15 a *f* 4.35. Garst *f* 3.60 a *f* 4.10; Nieuwe zomer *f* „.„ a *f* „.„, knobbe *f* 4.20 a *f* 4.50. Dikke haver *f* 2.75 a *f* 3.45 Voerhaver *f* 2.55 a *f* 2.95. Paardeboonen *f* 5.00 a *f* 5.40. Koolzaad *f* 8.25 a *f* 9.50. Gort grove *f* 6.75 a *f* 7.00, parel 100 ned. pond. *f* 10.00 a *f* 10.50 Raapolie per vat *f* 31.00 Boter ¼ ton *f* 22.50.

STEENWIJK, 28 *Julij.* Rogge *f* 5.70 a *f* 5.85. Haver *f* „.„ a *f* „.„ Boter ⅛ vat *f* 14.00.

OLDEMARKT, 26 *Julij.* Boter ⅛ vat *f* 14.00 a *f* 14.50.

AMSTERDAM, 30 *Julij.* Werk. Sch. 2½ pct. 58¾ a 58⅞; dito 3 pct 69 3/16 a 69 5/16; dito 4 pct. 90½ a 90⅝.

STUKKEN van *f* 10.00 *f* 9.70 a *f* 9.75.

Te *Assen*, VAN GORCUM & COMP., Provinciale Drukkers

***BETOOG, dat het effect der bevloeijing niet moet worden toegeschreven aan de slib, — en dat de bevloeijing kan geschieden met allerlei water, medegedeeld in de vergadering van het Genootschap ter bevordering van Landbouw in Drenthe, den 17 Junij* 1851, *door* S. van Rooijen.**

Toen ik in de vorige vergadering iets mededeelde over de bevloeijing als middel tot ontginning van woeste gronden, heb ik gezegd, dat dit kon geschieden met allerlei water, dat het water van onze riviertjes slechts eenige plantenvezels en een enkel schelpdiertje kan afzetten, en dat de slib, zonder het water op den grond gebragt, dat is: aangewend als gewone mest, eene nietsbeteekenende uitwerking zou hebben; ik heb daarbij vooral het oog gehad op het bij velen heerschende denkbeeld, dat juist de slib de vruchtbaarheid aanbrengt, en dat in sommig water zouden zitten zoogenaamde vette deelen; dit denkbeeld beschouw ik als onjuist en meende het te moeten bestrijden, haalde daartoe als voorbeelden aan: ten eersten, de bevloeijing met beekwater te Overpelt, waaruit zich geen slib, zoodanig als het Maaswater bevat, kon afzetten; en ten anderen, de bevloeijing met het vaartwater bij *Jan Pot*, dat ik als voor het meerendeel uit de veenen afkomstig, onder het veenwater rangschik en eene slib moet afzetten, waarin minder kracht is gelegen in tegenstelling der slib uit het rivierwater van den Ouden Stroom, die de beste moet zijn. Ik vermeende, dat het voldoende was aan te toonen, dat juist van *dat* water, wiens slib van mindere qualiteit is, de beste uitkomsten zijn verkregen, en mij alleen te bepalen tot daadzaken, tot hetgeen de ondervinding heeft geleerd en ieder dagelijks kan zien, en alle theoriën achterwege te laten, die de meeste leden des Genootschaps toch niet verstaan, om te bewijzen, dat het effect der vloeijing niet moet toegeschreven worden aan de slib.

De Heer *Verner* heeft op het medegedeelde aanmerkingen gemaakt, die ik mij verpligt acht te moeten wederleggen. ZEd. beweert, dat de slib het voedsel voor de planten moet

aanbrengen, en verklaart, pag. 37, mijn gezegde voor on
juist, en om die onjuistheid te bewijzen, zegt hij, dat he
water in de Beilervaart, meer slib bevat, dan dat van de
Dommel en het kanaal bij Bocholt, vervolgens op pag. 4
dat de voedende stoffen bij de bevloeijing worden terugge
houden, daar zij zich grootendeels uit het water neêrzette
dat men in Belgie bij het onderzoek van het water hee
gelet op de daarin opgeloste zouten en de hoeveelheid slib daar
zwevende, voorts dat het Maaswater $\frac{1}{10000}$ slib gemiddel
bevat, en eindelijk op pag. 43, dat door de uit het wat
afgezette stoffen, het duinzand in weideland kan word
herschapen.

Deze gezegden leveren nog geen eigenlijk bewijs; omd
niet is aangetoond:

1°. Hoeveel slib gedurende de vloeijing uit het water o
een bunder lands wordt afgescheiden;

2°. Wat die slib bevat, om voedsel te kunnen oplever
voor de grasplanten.

Ik zal trachten deze vragen toe te lichten. Wanneer wij m
den heer *Staring* aannemen, dat in 24 uren 172,800 kann
water benoodigd zijn tot bevloeijing van een bunder grond
dat de daarin zwevende stoffen $^{1}/_{10000}$ of 1728 wigtjes b
dragen en wij stellen, dat er bij afwisseling 100 etmaal g
vloeid wordt; dat $\frac{1}{4}$ van de zwevende stoffen zich uit het wat
afzet, dan is de hoeveelheid neergezette slib 432 Ned. po
den per bunder.

Wat kan die slib nu bevatten? Dit is niet moeijelijk
raden. Immers het zijn de plantenvezels en eenige l
aarde van het terrein, van waar het water afvloeit. Wann
nu de waarde der slib in verband staat met en afhangt v
de soort des gronds, waarvan zij afkomstig is, en wij ons b
palen tot het stroomgebied van den Ouden Stroom en tot
Veenen, die het water voor het grootste gedeelte voor
Hoofdvaart aanvoeren, dan moet de slib uit den Ouden Stro
ongelijk meer vruchtbaarheid kunnen aanbrengen dan die
de Hoofdvaart, omdat de gronden, die het water op den Oud
Stroom afvoeren, voor het meerendeel zelve vruchtbaar zij

Daar uit het aangehaalde voorbeeld bij het schut van J
Pot nu blijkt, dat men aldaar bij de bevloeijing van h

vaartwater een ongelijk beter effect verkrijgt, dan van het water uit den Ouden Stroom, zoo kan de waarde van het bezinksel voorzeker niet in rekening gebragt worden als plantenvoedsel. Doch aangenomen, dat aan het bezinksel, hetwelk uit de omliggende streken aan het water is toegevloeid, eene meerdere of mindere waarde als mest moet toegekend worden, dat men de waarde daarvan wil stellen op de helft van gewonen stalmest, dan vraag ik het, of 216 Ned. ponden mest op een bunder, zooveel vruchtbaarheid kan aanbrengen, als wij op de gevloeide graslanden waarnemen. Slaan wij voorts een blik op het kaartje van den heer *Staring* en de grootere kaart van den Ingenieur *Kummer*, dan zien wij, dat het water, in de rivier den Dommel, hetwelk volgens *Staring* pag. 40 tot bevloeijing wordt aangewend, afkomstig is van heidevelden en andere woeste gronden, en nu vraag ik, wanneer de vezelstof en aarde van dit terrein genomen, in den staat van ontbinding als waarin de slib of het bezinksel gewoonlijk verkeert, op een bunder gronds wordt gebragt op de wijze als gewone stalmest, of dat afspoelsel van heideveld, dat niets meer en niets anders bevat dan onze heideplaggen, ten bedrage van 432 Ned. ponden, een schraal dieet (om de woorden van den heer *V*. te bezigen), zijn voor die grasplanten, die 5 a 6000 Ned. ponden hooi opleveren. Wanneer nu zulke soort van slib en in zulke geringe hoeveelheid in den grond wordt gebragt, op eene wijze als waarvan de heer *V*. pag. 43 spreekt, dan vraag ik, is dat is eene nabootsing van hetgeen de natuur doet in het stroomgebied van den Nijl (*) en den Ganges, en eindelijk, is de *ware oorzaak van het plantenvoedend vermogen* gelegen is in of moet worden toegeschreven aan zulken schralen kost.

Wanneer ik nu heb aangetoond, dat men van het water uit den Ouden Stroom, hetwelk de beste slib bevat, een minder effect bekomt dan van het vaartwater, hetwelk eene slib van geringere qualiteit bevat; wanneer ik vervolgens heb gewezen op de geringe hoeveelheid slib, die zich op een bunder

(*) Het water van den Nijl bevat $\frac{1}{132}$ of op 10,000 deelen 75,757. (Boussingault Econ. Rural, tom. I, p. 551.)

gedurende de vloeijing neerzet, en eindelijk wanneer ik uwe aandacht vestige op de qualiteit der slib, als mest, zoo al die uit het riviertje de Dommel, dan geloof ik, dat een ied mij zal toestemmen, dat het gunstige effect der bevloeijing ni aan de slib, maar aan andere oorzaken moet toegeschreven worden, bijv. in den geest, zoo als de heer *Verver* die o pag. 108 en 109 beschrijft.

De heer *Verver* beweert op pag. 42 en 43, dat in Belgi het vormen der eerste graszode wordt toegeschreven aan slib. Uit de brochure van den Belgischen Minister van Bin nenlandsche Zaken kan men echter opmaken, dat men d graszaden eerst laat ontkiemen en opkomen; men zorgt allee dat de grond vochtig gehonden of gedrenkt wordt en daar eerst begint de geregelde bevloeijing; dit althans is o het sijsteem, 't welk op persoonlijken raad van den Inge eur *Kummer*, in de kolonie Veenhuizen wordt gevolg ik beroep mij in deze op de getuigenis van den Heer D recteur der koloniën; zoodanige behandeling trouwens rationeel, immers niet door de slib maar door de zuurs des dampkrings, die in den grond moet dringen, wordt o der medewerking van warmte en de noodige vochtigheid ontkieming der zaden bevorderd, deze zienswijze strookt m hetgeen wij lezen op pag. 91 van het verslag. » Dat e vrije toegang van de lucht een vermogend middel is ontwikkeling en den groei der planten bevordert, kan ni mand betwijfelen. — Zij is onmisbaar tot omzetting d bewerktuigde stoffen in den grond, wier bestanddeelen andere rangschikking gebragt, de plant tot voedsel zu verstrekken" — en nu geef ik in bedenking of de bewe kan verdedigd worden, dat juist *slib tot het vormen eerste* graszode nuttig is, althans diende zulks beweze worden, wanneer vervolgens op pag 43 wordt beweerd, in het duinzand niets kan groeijen, zonder aanvoer van en eenige zouten met het water *van elders*, en (aan landbouwers) onbekende gewassen, de cactsëen, aangehaald den als voorbeeld van uitzondering daarop, dan zoude wel eens kunnen vragen, of de in de zandduinen aangekw dennen, berken, eiken-duimstekken, de in het wild g jende wilgsoort, bekend onder den naam van worg, de b

het helmgras en andere grassoorten onder de cacteën behooren gerangschikt te worden, en zoo niet, van waar die gewassen dan de benoodigde slib en zouten bekomen, die zij als de ware oorzaak van het plantenvoedend vermogen, volgens de uitspraak van den heer *Verver*, moeten ontvangen uit het water *van elders toegevloeid.* Immers met den regen valt er geene slib, geene kalk, geene potasch, en wat dies meer zij, neder. Men vergelijke nu pag. 105 van het verslag, om te zien, welke zouten in den eik en berk gevonden worden.

Wanneer men voorts in het werk van *C. Sprengel*, Urbarmachung, op pag. 270, een twintigtal gewassen ziet opgenoemd, als geschikt tot beplanting of bezaaijing der zandduinen en verneemt, dat in het meerendeel dier gewassen die zelfde zouten worden gevonden, als welke de grasplant behoeft, doch welke de heer *V.* in het duinzand schijnt te ontkennen, en eindelijk, wanneer wij melding mogen maken, van eene den heer *V.* bekende dissertatie, behelzende het scheikundig onderzoek van eenige Drentsche grondsoorten, waaruit blijkt, dat het duinzand bij Diever en Wapse alle die zouten bevat, welke in de grasplant worden aangetroffen, dan zal een ieder toch wel moeten toestemmen, wat ik op pag. 37 heb beweerd, dat het *water*, de *lucht* en het *zand*, onder de vereischte voorwaarden, het voedsel kunnen opleveren voor de grasplant.

Men vergelijke pag. 90 en 91 van het verslag.

Ik vermeen alsnu genoegzaam aangetoond te hebben, dat de gunstige uitkomst der bevloeijing niet moet toegeschreven worden aan de slib uit het water, alsmede dat de grond, zelfs het schrale duinzand, onder de vereischte voorwaarden, de anorganische zouten kan opleveren, die de grasplant tot haar bestaan behoeft.

Bepalen wij ons nu tot het water zelve. — Op pag. 34 heb ik gezegd, dat de bevloeijing kan geschieden met *allerlei water zonder uitzondering*, en het bewijs daarvoor heb ik alreeds geleverd in het aangehaalde voorbeeld van het water uit den Ouden Stroom, en dat uit de Hoofdvaart; ofschoon de analijses daarvan ontbreken, zouden wij het eerste wel mogen gelijk stellen met het water uit de Beiler-

vaart en met den heer *Verver* bestempelen met den naam van *goed water*, terwijl het laatste naar deszelfs voornaamste afkomst, onder het veenwater moet gerangschikt worden; volgens de uitspraak van den heer *Verver* moet het derhalve aangemerkt worden als vet aan schadelijke stoffen en zeer mager aan stoffen, die den plantengroei bevorderen, — en desniettegenstaande blijkt het telken jare bij de bevloeijing op gelijksoortigen grond, dat het vaartwater beter uitkomsten oplevert. En zoo geloof ik gerustelijk in bedenking te mogen geven, of het effect der vloeijing in dit geval is toe te schrijven aan de in het water opgeloste *van elders aangevoerde* zouten, zooals de heer *V.* wil beweren; de betere uitkomst is hier toe te schrijven alleen *aan de wijze van vloeijen.* — Een ander voornaam bewijs voor mijne meening, dat met allerlei water kan gevloeid worden, is gelegen in de prijsvraag van de Maatschappij van Nijverheid, die niet spreekt van beter of minder soort van water, en in allen gevalle geen water uitsluit, wanneer zij vraagt naar het meest voldoende plan van ontginning van een stuk heideveld van ten minste 500 bunders door besproeijing.

Als derde bewijs voer ik aan het werkje van den heer *Willem Staring*, getiteld: de Belgische Kempen, die, zoo als reeds gezegd is, spreekt van bevloeijing met het water uit de Dommel, die ook de Kanaal-Maatschappij van Overijssel en Drenthe aanbeveelt, om het water der kanalen, dat toch ontegenzeggelijk van de veenen afkomstig is, tot bevloeijing aan te wenden, en eindelijk den Ingenieur *Kummer*, op wiens raad de bevloeijing te Veenhuizen geschiedt met vaartwater, dat ook veenwater is; waarvan men op dit oogenblik al reeds de uitnemendste resultaten ziet. Op later ingewonnen informatien, ben ik tot de zekerheid gekomen, dat er van het gesticht geen water naar deze vaart toevloeit.

Wanneer wij nu weten, dat bij eene goed geregelde vloeijing overal en bepaaldelijk aan de Hoofdvaart bij het schot van *Jan Pot*, evenveel zoo niet meer hooi van den bunder wordt geoogst, als van de gronden met Maaswater besproeid; heb ik dan zoo onjuist gesproken, wanneer ik zeide, „ dat ik geloof, dat met allerlei water, met hetzelfde

resultaat als met het Maaswater, de ontginning kan geschieden?

Ik vermeen tusschenbeide, hier ter plaatse de vraag in bedenking te mogen geven, of het juist zoo noodig is dat er *veel* water, zoo als op pag. 39 wordt beweerd, over het veld moet vloeijen. Volgens de mij medegedeelde gesprekken van den heer *Kummer*, moet het water ***zoo dun mogelijk*** over den grond vloeijen. Dit denkbeeld komt mij meer aannemelijk voor, want door het land aanhoudend ONDER *water* te houden, wordt de toegang des dampkrings afgesloten.

Indien de Heer *Verver* mijne veronderstelling voor onjuist verklaart, dan had ZEd. de betere uitkomsten van het Maaswater moeten aanwijzen in vergelijk met ander water b.v. uit den Dommel. Hij had de hoogstgewigtige vraag, die genoemd mag worden eene levensvraag voor deze en andere Provinciën, moeten oplossen, *of het werkelijk de waarheid is*, wat hij, in navolging van *Sprengel*, zegt, *dat het veenwater niet deugt ter besproeijing der landen*, zie *Landbouwkundige Courant* van 1 Junij pag. 170. Hij had daarvoor het afdoend bewijs moeten leveren, en ruste op hem de zedelijke verpligting zoowel het Bestuur der Maatschappij van Weldadigheid, als het geheele publiek te waarschuwen. Hij had zelf eene, waarlijk niet moeijelijke analijse moeten maken, niet alleen van veenwater maar ook van andere beschikbare waters in Drenthe, doch hij had tevens ten aanzien der 2de noot op pag. 35 eene verklaring moeten geven van de ware oorzaak der plantengroei in de veenen zelve, zoo als b.v. achter Steenwijkerwold en elders, waar geen rivierwater van elders kan toevloeijen, waar derhalve al het water veenwater is, en waar toch zonder bemesting jaarlijks duizenden voeren hooi worden geoogst, en aantoonen, welke waters bij voorkeur de beste en welke andere ongeschikt zijn ter bevloeijing en waarom? als middel tot ontginning *van woeste gronden*, in plaats van de zienswijze van *Sprengel*, Urbarmachung, uitgaaf 1846, p. 122 en 123 mede te deelen, waarbij hij echter een belangrijk deel voorbij ziet, n.l., dat zoowel de ervaring als de scheikundige analijse *Sprengel* geleerd heeft, dat in de meeste gevallen *dat* water voor de bevloeijing het beste is, 't welk behalve kalk, potasch, gips, keukenzout enz. *ook veel kolen-*

zuur opgelost houdt enz., en dat het *welwater* met groot nut ter bevloeijing kan aangewend worden. ZEd. zal toch wel toestemmen wat ik pag. 37 van het koolzuur heb gezegd, en dat het wel-water tot bevloeijing kan gebezigd worden.

Het is door mij niet ontkend, dat de stikstofhoudende bewerktuigde zelfstandigheden, waaronder de schelpdiertjes behooren, den plantengroei bevorderen, doch het moet uit de analijse van 432 Ned. pd. slib, waarvan ik hierhoven sprak, eerst blijken, of die slib eene voldoende bron is voor de benoodigde stikstof; in dit opzigt vereenig ik mij liever met eene andere uitspraak van den Heer *V.* op pag. 108; ik beschouw de dampkringslucht als de voornaamste bron voor de stikstofverbindingen en ook daarom is het zoo noodig, dat de lucht in den grond kan dringen.

Ten gevolge van het door de Vergadering aan mij gedaan voorstel, heb ik het vlugtig opgestelde aldaar voorgedragen betoog, betreffende sommige uitdrukkingen gerevideerd en tot nadere opheldering hier en daar er iets bijgevoegd; de tijd heeft mij ontbroken, om ook den stijl te veranderen en te verbeteren; doch men zal minder letten op den vorm dan wel op de zaak zelve, dáár waar het spreken en schrijven de strekking moet hebben, *bevordering van den Landbouw* of waar het geldt de waarachtige belangen van deze Provincie, ja van het geheele Vaderland.

Ten slotte recommandeer ik ieder, die belang stelt in de zaak, het werkje van den heer *Willem Staring*, getiteld de Belgische Kempen, ter lezing, alsmede om de uitkomst der eerste proef te gaan zien te Veenhuizen, waar, volgens informatie, de eerste snede tien voer hooi oplevert per bunder.

Ter drukkerij van de Provinciale Drentsche en Asser Courant.